

drugo četrtinko na mizo, mi pripomni: „Danes smo pa res luštni, smo sami klerikalčki skupaj! Hvala Bogu, da ni nobenega liberalca tukaj v moji gostilni!“ Ali dragi G. zmotil si se. Nas je več, kakor slutiš. Misliš, da ste tisti dve devici — prav za prav sta vdovici — in neki poljanski občinski blagajničar (imena ne vem, mislim pa, da mu po hiši Pavljenko pravijo) klerikalci? No pusti nas tudi živeti. Srečno. V sosjednji krčmi sem pa tudi prav dobrega dobil, akoravno ni bilo tako belo, kakor v prvej. Zvedel sem, da sta omenjeni vdovici k blagostanju prvega krčmarja, katerega sem na letošnjo Martinovo nedeljo v Polenšaku obiskal, mnogo, mnogo pripomogli. Ako ne, pa vprašaj in gotovo ti bodele povedali, kako ste se vozili na njegovem parobrodu domu! Zdramite se vendar, obrnite dotičniku hrbet, svetujem vama, da si raje vajino vročo kri ohladite doma pri svojih otrocih, ki vaji kličejo ves dan! Pridem spet, in ogledal si bodem skoz svoj daljnogled vse natančneje.

Naprednjaški slovenski popotnik.

Iz Oplotnice. Dne 9. novembra t. l. imeli smo občinske volitve, pri katerih smo propali, ker nam ne stojé taka sredstva na razpolago kakor duhovnikom: cerkev, spovednica, prižnica, na katerih se je s vso silo pritiskalo tudi v soseskih farah, na vso moč hodilo od hiše do hiše, zlorabila se vera, da, ako se jim ne da oblastilo, se Bogu zamerijo, da se gre za sv. katoliško cerkev in različno družega se je ljudem pravilo: tudi to, da ni čuda, ako vera peša. A imamo tudi nekaj pritlikavih Oplotničanov, katerim se gre za razvoj njihovih podjetij pod klerikalno komando. Imamo zdaj Jurija s slaboj, višji komandant mu je Jurij s palico. Ta hoče imeti sedaj vahtarja za policaja, kateri seveda ima širok žep za nemški denar, a tega bo skoraj zmanjkalo in šel bo k Jožeku šnopsa kuhat; saj ima že, kakor ljudje pravijo, v klet narejeno „voserlajtengo“, no potem pa bo že šlo. Ja, ja! Jožek bi pač tudi rad komandiral in je zelo žalosten, da pri zadnjih občinskih sejah ni njegova obveljala. Hotel je spraviti dac na vino, pa ni šlo, ker je sam na svoj „šnopskessel“ pozabil; pravi, da noče biti dalje pri takih buteljnih, kateri njega ne poslušajo. Vemo, da ima veliko lepih reči, celo žameta ima več kot pameti. Ne leži pred na medvedovo kožo, predno medveda ne vstreliš, tako pravi pregovor. V Oplotnico pač vsakdo rad tišči, tudi Jesih se je nam vsilil, pa ker je preveč hud in kisel, nobenemu prav ne diši. Še bolj grenek pa hoče postati, ko so oni iz posojilnice vzeti denarji, ki nekemu jako grenki prihajajo, če se ne vklanja temu denarnemu mogotcu. Eden je, ga ne smemo pozabiti, kateri bi še dušo prodal za eden liter starine, — a strah nas je, ga imenovati. V čitalnici in posojilnici bo pa zdaj tudi občinska pisarna, a na Pozaukovem „kafehaus“ in oštarija „Narodni dom“, kako bode tam možiček skakal in se po navadi bahal „ich hob ich viel probirt, bor i schon in Dänemark, Deutschland, ich bas ich viel zu erzählen von de Hamburg“, a ne vemo, se je li tudi tam učil „počne“ delati in klobuke robiti. Prav lepe so besede našega Zveličarja: ljubi tvojega bližnjega,

kakor samega sebe! A vi kot v prvi vrsti k temu poklicani, hujskate ljudstvo, pa zakaj? Za svoj lakomni, nikdar polni žep in za svoje ničvredne namene, samo da si pridobite s tem ime in čast na tem svetu z izstiskanimi groši ubogega ljudstva, katero bode najbrž žalibog prepozno spoznalo vaše zvijače. Drugokrat več.

Naprednjaki.

Spodnji Dravograd. Dragi „Štajerc“! „Naš Dom“ številka 25. od 3. t. m. toči solze, da je pri nas pri občinski volitvi napredna stranka zmagala in pravi, da ista ni držala dane besede ter v prvi volilni razred kmečke odhorne volila. Vprašam te „Laž Dom“, koga pa so hotli kmetje voliti? Tisti mož — imena ne bodem imenoval, katerega so kmetje želeli v občinski odbor spraviti, je javno povedal, da je bolehen in da volitve ne prevzame. Koga pa bi tedaj naj volili? Znabiti Hanzeka? Ali zdi se nam, da za njega kmetje tako ne marate, manj še pa mi, ako so Kuri Pungershek in Otto od kmetov postavljenega odbornika v prvem volilnem razredu volili, niso bili podučeni, da tisti volitve ne sprejme. Somišljenikov črnosuknarjev ne bodemo nikdar volili. Ali bodejo nas naprednjake iz občinskega odbora potisnili, to morate klerikalci še le dokazati in opomnimo, da to še nikdar ni naprednjaško bilo, če se je pri volitvi po nasvetu črnosuknarjev ravnalo. Kaj poreče k temu „Naš Dom“?

Naprednjaki.

Zunanje novice.

Petrolej zopet dražji in sicer velja liter 40 vinarjev; krive temu so fabrike, ki so se za vzvišanje cene zjedini. Spomladi bode cena, kakor je pričakovati, zopet padla.

V Judenburgu na gorenjem Štajerskem se je ustrelil vodnik 1. stotnije tamošnjega bataljona lovcev štev. 20, Janizek. Puško si je nastavil v usta in krogla je prodrla v možgane, tako, da je bil samomorilec pri priči mrtev. Vzrok samomora je baje bila nesrečna ljubezen.

Princezinja in kočijaž. Pred kratkim se je po različnih listih pisalo, da je princezinja Marija Alicia Schönburg-Waldenburg s svojim kočijažem Emilio Materni pobegnila. Njen mož knez Schönburg-Waldenburg je pred poroko prestopil k veri svoje neveste, katoličanke; bil je poprej luteranec.

V gradu Skierniwlce na Poljskem je vsled zastrupljenja umrla mlada princezinja Elizabeta Hesen-ska. Jedla je pokvarjene ostrige, ki so pa zdravju jako nevarne. Za napravo njene truge so vporabili 80 kilogramov srebra.

V Šerburgu (Cherburg) na Francoskem je neki vojak z imenom Diot kot stražnik proge, po katerej se je imel pripeljati laški kralj s kraljico, na šine navalil 5 velikih kamenov. Nadzorovalni orožnik je hudodelstvo pravočasno zasledil, ter tako nesrečo odvrnil. Hudobnež postavljen bode pred vojno sodišče.

Na obeh očesih oslepel je v Gradcu avskultant dr. Arnold Sailer; mislil je napraviti sodnijski izpit, pa mu je spodletelo. Ta „smola“ ga je tako razjarila,

da je sklenil se umoriti ali tudi pri temu predvzetju je imel smolo, — ni se mu „posrečilo“ znebiti življenja, pač pa si je povzročil strašanske bolečine in izgubil pogled obeh oces za zmiraj. Smola je smola!

Srbija. Na novo se na Srbskem maje kraljevi prestol. Zarotniki in morilci od 11. junija t. l. imajo sedanjega kralja Petra popolnoma v oblasti. Koj ko Peter vstane, se mu naznani, kaj ima v teku dneva storiti in izvršiti. Nikogar ne sme brez dovoljenja svojih nadzorovalcev sprejeti, še celo došla pisma ti preje prečitajo, kakor kralj sam. Ni toraj čuda, da ima kralj voljo, se prestolu odpovedati, ker pričakovati nima od svojih najvišjih dostojanstvenikov nič dobrega, na njih zvestobo se pa itak ne more zanašati, saj so pokazali, kaj znajo. —

Iz Lurda. V letu 1902 je obiskalo Lurd 60 nadškofov in škofov. Približno 400.000 romarjev je se tje kaj pripeljalo v 240 „posebnih vlakih.“ Maš se je bralo 40.000, obhajanih je bilo pa 411.000. Predložilo se je 2.291.002 prošenj za molitev, ter došlo 51.640 zahvalnic. Z narodnim romarskim vlakom je došlo 900 bolnikov, 5.120 pa jih je prišlo na lastne stroške. Zdravilnega studenca se je poslužilo 20.712 možkih in 46.714 žensk. Celi „kup“ ozdravljenja je zabeležen v tamošnjem uradnem poročilu; nekatera ozdravljenja so bila baje jako čudovita. 102.500 z vodo napolnjenih steklenic se je razposlalo, spominskih plošč se je 464 ustanovilo, darovalo se je 195 sveč, 3 kelihi in mnogotere druge dragocenosti.

Prst iz svete dežele. Nek list iz Prage je prinesel sledeči inzerat: „Prst iz svete dežele Palestina! V svrhu pobožnega okinčanja grobov in rakev za napravo malih gredic ali pa cvetličnih posodic pošljemo 25 kg. prsti iz doline Rafaim (znane iz knjige Jozua) za 24 kron 1 kg.; 25 kg. prsti z Oljske gore, kg. po 25 kron.; 25 kg. prsti s polja Mamreh (Hebron) kg. po 27 kron franko na kolodvor v Pragi ali na Dunaju. Prst se odpošlje v dvojni vreči, ki drži 25 kilogramov s povernilnim pismom frančiškanskega samostana v Jeruzalemu, oziroma tamošnjega višjega rabija (židovskega duhovnika), vrhutega pa se dotična pošiljatev še potrdi od ces. kr. avstrijsko-ogerskega konzulata v Jeruzalemu. Societas ad exportandam humum sacrum Jerusalem, Bureau Prag itd. —“ No, ta prst, kakor je razvidno, pride precej draga. Doživeti znamo, da jo bodo s časom židi in tercijalke v culah od hiše do hiše nosile in v manjših porcijonih prodajale, ali pa se bode tudi cena zmajšala, je dvomljivo.

Nedolžno k smrti obsojena sta bila od porotnega sodišča a Riedu na Gornjem Avstrijskem Karol Harter in Terezija Giezinger. Obdolžena sta bila zavrtnega umora in ropa. Cesar ju je pomilostil in najvišji sodni dvor jima je priznal 20letno ječo. Karol Harter je v kaznilnici v Subenu že umrl, Terezija Giezinger pa odslužuje svojo kazen v ženski kaznilnici v Švacu. V novejšem času pa se je zasledil pravi hudodelnik, ki je storil ona zločinstva, katerih sta bila zgoraj imenovana obdolžena. Ime mu je Matija Kaufman, star 47 let in je bil ob času hudodelstva

dninar v Holcu, na Gorenjem Avstrijskem. Izdala ga je lastna hčer.

Tri sestre umorjene. Vdova Rozalija Križke v Botenwaldu ob severni železnici je imela tri odrasle hčere, izmed katerih je bila pred nekaj časom najstarejša z ondotnim železniškim čuvajem Goldom zaročena. Ker se je zaroka razvrgla, hotel se je Gold maščevati. Dne 2. decembra je dobila mati teh deklet brzojavko, da mora zaradi važnih zadev takoj k njenim sorodnikom v Privoz priti, kar je tudi storila. Naslednji dan so sosede našli v stanovanju Križke vse tri dekleta umorjena. Sredi izbe je ležala najstarejša sestra z razbito glavo na tleh, mrtvi trupli unih dveh sester pa ste ležali pod klopjo pri peči. Sum je letel takoj na Golda, zaprli so ga in hudodelec je svoje zločinstvo tudi obstal.

Z Ogerskega. Madžarskim petelinom v Ogerskem državnem zboru se je njih vroča kri malo ohladila ter začenjajo po malem dostojnejše nastopati, kakor so še pred kratkim, Naš ministerski predsednik Körber pa je tem nestrpnem tudi pokazal, da ni voljan, v prihodnje vsem njihovim željam in zahtevam ustreči.

Grozna pošiljatev. Neka tvrdka na južnem Ruskem je dobila iz Kavkaza po pošti kovčeg, na katerem je bila napisana vsebina: „Divjačina.“ Iz kovčega je prihajal neznosen smrad in ko so ga odprli, našli so v njem na pol segnito žensko truplo, nekaj oblačil in škatljico s patronami.

Svojega lastnega otroka jela je neka Hortenzija Esturel v Marzeju na Francoskem. Zaradi nezvestobe njenega ljubčka je vsled ljubosumnosti znorela in začela svojega otroka jesti; odgrizla mu je nos, lica, ušesa in štiri prste. Otroka so ji komaj iztrgali iz rok, a umrlo je za ranami, ki mu jih je mati prizadela.

Verska blaznost. V Hajdu Doroku na Ogerskem je židovski duhovnik z imenom Citrom v verski blaznosti prerezal vrat svoji ženi, hčerki in nato samemu sebi.

Duhovnika umorili. Nepoznani tolovaji so umorili v Stanislavu jako bogatega grško-katoliškega prošta Štefana Gawacki.

Največja ladja na svetu je pred kratkem dodelani atlantski parnik „Baltik“ s 23.000 tonami.

Povodenj v Bosni. Vsled dolgotrajnega deževanja je bila zadnje dni po vsej Bosni velika povodenj, ki je odnesla mnogo mostov. Pri Jablanici je voda odplavila železniško cesto v daljavi 130 metrov. Proget na progi Mostar-Gabela je začasno ustavljen.

Veliko sleparsko družbo, ki je s ponarejenimi naročilnimi listi izvabila zunanjim tvrdkam blaga v vrednosti 50.000 kron, so zasačili v Budimpešti.

Zločinstvo obupanega očeta. Neki krojaški mojster iz Rumelsburga blizu Berolina se je te dni vrgel s svojima otrokoma (dečkom in deklico) na železnično tir, ko je vlak že prihajal. Oče in deček sta bila takoj usmrtena, deklici pa so kolesa desno nogo odrezala. Vzrok temu činu je bila brzojavka, katera je naznanjala očetu smrt žene v neki bolnišnici.

Proti posojilnici sv. Vavla, ki je bila večinoma v „žegnanih“ rokah, pa jo je zadel „sijajen“ polom, (primankljaja je 7.912.939 kron) se je pričela pred porotnim sodiščem v Pragi dne 25. novembra obravnavati, ki bo najbrž mesec dni trajala. O izidu bomo natančneje poročali.

Drago pohišstvo. Nek bogat Amerikanec je za opravo spalne sobe, v kateri sta bila srbski kralj Aleksander in kraljica Draga umorjena, ponudil srbski vladi 200.000 frankov, ki pa je ponudba odklonila.

Morilci srbskega kralja Aleksandra in kraljice Drage so sedanjemu kralju Petru poslali, pismo v katerem zahtevajo, da se ima kralj popolnoma njih željam podvreči in po njih ravnati, ker drugače ga čaka enaka usoda, kakoršni je propal njegov prednik. Belgradsko vojaško posadko imajo baje puntarji popolnoma v svoji oblasti. Radovedni smo, ali se bode kralj njih grožnji udal.

Gospodarske stvari.

Zadnjič smo govorili, kako se naj hlev za prezimovanje domačih živali pripravi in uredi, danes hočemo podati našim kmečkim živinorejcem nekoliko črtic o tem, kako naj o zimskem času z domačimi živali ravnajo. Začnimo z govedi.

Zimska krma za goveda obstoji v prvi vrsti iz sena in slame. Oboje naj bode dobro posušeno. Gnjile, smrdljive tvarine se morajo odstraniti, predno se dene seno ali slama v rezilni stroj. Rezilni stoli, ki so še tu in tam v rabi, naj se nadomestijo z novodobnimi stroji, kajti s temi se boljše doseže enakomerna dolgost rezi, kakor s prvimi, vrhurtega pa stroj slamo tudi bolj zmečka in zdrobi, ter tako povzroči, da je krma, oziroma rez, mehkejša in za pokladanje pripravnejša. Rez naj bo srednje dolžine. Jako dobro je, ako rez poparimo s slano vodo in nekaj otrobi pri-mešamo. Ako se poklada živini vedno suha rez, ki je precej na kratko narezana, mora se živini redno vsak dan zobovje otrebiti in osnažiti; nabere se ji namreč med zobmi in ob njih zunanji strani čestokrat več ali manj neprežvečene rezi, sosebno kratkih in ostrih slamnatih iglic, in to dela, ako se ne odstrani pravočasno, živini netek in s časom vsled gnjilobe otekline, vnetje, sploh dokaj nevarno bolezen. Žival si sama ne ve ali ne more pomagati.

Voda, s katero živino napajaš, ne sme biti premrzla. Ta ji ne prija. Dobro je, ako se prilije premrzli vodi nekaj tople, ali pa se dene vanjo kamenje, ki se je popreje v peči razgrelo. Tudi piča, kakor je repa, krompir, pesa, kapusovi retlji itd., se ne sme premrzla polagati. Postavi se naj, predno se da živini, na kak toplejši kraj, na primer v kuhinjo ali v sobo, da se malo segreje. Da se morajo ti sadeži na drobno razrezani pokladati, mislimo je vsakemu živinorejcu znano, kakor tudi to, da se mora vsakojaka gnjiloba skrbno in previdno odstraniti.

Štrigl in krtača naj se čez zimo pridno rabita. Snaga je pol hrane. Marsikateri kmet še dandanes misli, da po zimi ni treba živino tako snažiti, kakor

po leti, češ saj je ne vidi nikdo ker jo ima vedno v hlevu. Pusti jo v nesnagi, da jojmene, posušeni pa tudi še vlažni iztrebki na debelo vise po njej, da se barva dlake ne da določiti. Pod to nesnago se zaredi različni mrčes in uboga žival trpi nepopisno nadlogo, zgubi tek ter postaja vsled tega od dne do dne bolj mršava, dokler slednjič ne pogine. Pripeti se sicer tudi, da v posameznih slučajih tako revče zimo vendar prebije in se spomladi spet okrepča, ali slabi nasledki zanemarjanja se ne dajo nikoli več popolnoma zabraniti, ker zaostala je bolj ali manj taka žival na vsak način v svojej rasti in razvitku; ko bi jo bil bolj negoval in snažil, bil bi uspeh obreditvijske gotovo večji in za te povoljnejši. Večjo ali manjšo škodo ima živinorejec na vsak način, ako snago zanemarija.

V obče veljajo za konjerejo ista pravila, kakor za rejo goved, samo da se mora pri konjih še bolj natanko paziti na kakovost klaje in na snago. Rez za konje se dela iz same slame in ima biti kolikor možno na drobno zrezana in dovolj zmečkana, da jo zamore žival lažje prežveči in prebavi. Nekteri kmetje so mnenja, da po zimi konjem, ko jih čisto nič ali le malokrat vpregajo, ni treba dajati sipanja ali zrnja. To mnenje je napačno. Konj nima tako velikega vampa, kakor govedo in toraj tudi ne more naenkrat toliko hrane povžiti, kakor poslednje, velikosti pa je enake. Manjšo količnost mora toraj kakovost hrane poravnati, to se pa doseže stem, da se jim razun sena in slame, ki imata v sebi le prav malo redilnih snovi, še tudi tečnejša hrana, t. j. zrno ali takozvano „sipanje“ daje. Najpripravnejše sipanje za konje je koruza in oves, ki pa se mora na debelo zmleti, predno se poklada. Zmeša se navadno med rez, ali pa se tudi posebej daje. Od poljskih sadežev konjem najbolje prija korenje, ki pa se mora pred pokladanjem dobro osnažiti, da žival ne dobi v sebe prsti, peska, ali celo kamenja.

Naj omenimo tukaj neke velike napake, katera se da pogostoma pri kmetih opazovati. Imajo tu in tam hlevska okna, napravljena ravno nad jaslami, tako da konjem in govedom solnčna svetloba naravnost v oči pada ali pa da se jim tista od zunaj ležečega snega v oči blišči, kar živalim nikakor ne ugaja, temveč močno nadleguje. Mnogo konj je že vsled tega nedostatka oslepilo, a njih lastniki niso vedli vzroka oslepljenju. Postavijo naj se toraj jasli tako, da ne bodo ravno pod okni in da živalim ne bode mogla solnčna svetloba naravnoma v oči padati. Obvarujete na ta način živali nepotrebne nadloge ali celo hibe, sebe pa občutljive škode.

Ako se konji ali goveda po zimi vpregajo, naj se o hudem mrazu, o sneženju ali kadar se ž njimi kje obstoji, z odejo, koco, ali vsaj z veliko vrečo pokrijejo, da se obvarujejo mraza, mokrote in po teh povzročenega prehlajenja, ki ima za posledico mnogotere nevarne bolezni in čestokrat pogin. Breje krave in kobile se pa sploh ne smejo vpregati, ko h koncu nosijo. Kako se ima stemi ravnati, o temu bomo ob svojem času našim bralcem nekatera navodila podali.